

LOVPLIGTIG REDEGØRELSE FOR SAMFUNDSANSVAR 2013

Denne redegørelse udgør en del af ledelsesberetningen i Gyldendal A/S' årsrapport for 2013 og omfatter således perioden 1. januar til 31. december 2013.

Gyldendal ønsker at fremme en ansvarlig adfærd i forbindelse med arbejdet i koncernen og ønsker herunder at fremme adfærd, der bidrager til bæredygtig økonomisk, social, miljø- og klimamæssig udvikling, og som integrerer hensynet til menneskerettigheder. De økonomiske, sociale, miljø- og klimamæssige forhold samt hensynet til menneskerettigheder er indbyrdes relaterede, og Gyldendal-koncernens samfundsansvar skal sikre en hensigtsmæssig balance i virksomhedens udvikling.

Gyldendals fokus på samfundsansvarlighed omfatter særligt arbejdet med at værne om ytringsfriheden og at stimulere læsning gennem en mangfoldig udgivelsespolitik. Det fordrer dygtige og engagerede medarbejdere, der formår at indgå i et konstruktivt og afbalanceret samarbejde med forfattere og andre rettighedshavere. Samarbejdet med forfattere og andre ophavsmænd er afgørende for Gyldendal, og derfor er udvikling af medarbejdernes kompetencer i gode og engagerende arbejdsmiljøer ligeledes af stor betydning for Gyldendal.

Gyldendals miljømæssige påvirkning er særligt udtalt inden for bogproduktionen. Gyldendal har på den baggrund prioriteret indsatsen for en ansvarlig miljømæssig adfærd inden for dette område.

I 2013 indledtes arbejdet med at overvåge og rapportere om, hvorledes Gyldendal integrerer hensyn til menneskerettighederne. Gyldendal ønsker at arbejde med disse hensyn i overensstemmelse med de af FN fastsatte retningslinier i "UN Guiding Principles on Business and Human Rights", juni 2011, der betragtes som den autoritative, globale referenceramme for virksomheder og menneskerettigheder. I 2013 er der foretaget en indledende due diligence af hovedparten af moderselskabets virksomhed, som vil blive nærmere udfoldet i 2014 og i de kommende år i datterselskaber og Bogklubber samt parallelt hermed eksternt i et samarbejde med koncernens hovedleverandører. Samtidig arbejdes der med integrering af en "policy statement" i koncernen som grundlag for arbejdet med hensyntagen til menneskerettigheder.

Gyldendal har udarbejdet etiske regler for samfundsansvarlighed, der skal efterleves af alle selskaber i Gyldendal-koncernen og af de hovedleverandører, som Gyldendal samarbejder med. De etiske regler er tilgængelige på <http://ir.gyldendal.dk/regler.cfm> og vil blive revideret i takt med integrering af hensyn til menneskerettigheder i forholdet til Gyldendals eksterne leverandører.

Udgivelsespolitik og ytringsfrihed

Gyldendals mission er at berige danskerne med kundskaber, kunst, kultur og læseoplevelser præget af mangfoldighed og høj kvalitet. Gyldendal skal ikke kun genremæssigt spænde vidt. Gyldendal og dets datterselskabers aktiviteter skal afspejle virkeligheden i al dens mangfoldighed og bidrage aktivt til oplysning samt kulturel og demokratisk debat. Hos Gyldendal skal forfatterne kunne regne med at blive mødt med et kvalificeret og engageret samarbejde og med formidling af deres manuskripter uden skelen til religiøs, politisk eller anden overbevisning. Gyldendal betragter det som en væsentlig samfundsmæssig rolle at fastholde denne mangfoldighed i sit udgivelsesprogram.

Gyldendal ønsker at stimulere lysten til at læse såvel gennem spændende og debatskabende udgivelser for voksne og børn som gennem udvikling af nye tidssvarende undervisningsmaterialer i høj kvalitet til alle dele af uddannelsessegmentet. Gode læsefærdigheder er en grundlæggende forudsætning for at tilegne sig kompetencer i et videnssamfund, og Gyldendal vil spille en aktiv rolle i udviklingen af børn og unges læsefærdigheder.

Yahya Hassan

Bogåret 2013 vil blive husket som det år, Yahya Hassans digtsamling, *Yahya Hassan*, udkom. Her viste litteraturen for alvor det potentiale, den rummer for erkendelse og forandring, her lød en stemme med et budskab, som det vel ikke var første gang, man hørte; men her kom det til udtryk med en kunstnerisk kraft og troværdighed, der sprængte alle rammer og fik betydning for hele det danske samfunds opfattelse af den sociale og kulturelle virkelighed, en del af vore indvandrere lever i. Det er en stemme, vi længe har ventet på: Allerede i 2007 udskrev Gyldendal og Berlingske Tidende en litteraturkonkurrence for alle med anden etnisk baggrund end dansk; det resulterede i antologien *Nye stemmer*; men der skulle gå næsten syv år, før det egentlige gennembrud for dansk immigrantlitteratur kom. *Yahya Hassan* fik en enstemmig positiv modtagelse af kritikken, og med 100.000 eksemplarer trykt, et uhørt tal for en debutdigtsamling, inden for de første tre måneder skrev bogen forlagshistorie; den har flyttet holdninger, og den vil i lang tid fremover sætte sit præg på debatten, både i Danmark og uden for landets grænser: Bogen har været omtalt i den internationale presse og er solgt til udgivelse på anerkendte forlag i en lang række lande. Allerede inden udgivelsen var vi på forlaget klar over, at bogens budskab kunne få voldsomme konsekvenser for forfatteren, og overvejelserne herom indgik naturligvis i planlægningen af udgivelsen, med rådgivning – sammen med Dansk PEN – af forfatteren både før og efter udgivelsen. Desværre udeblev de frygtede reaktioner ikke: Yahya Hassan har modtaget trusler på livet, og han har siden udgivelsen levet under PET's beskyttelse.

Mærket for livet

Også en anden af årets udgivelser vakte stor opmærksomhed i og uden for landets grænser på grund af den stemme, den lånte til en historie, offentligheden ellers mest har adgang til på afstand og fra nyhedsmedierne. Det danske forsvar havde som de første i verden åbnet for, at soldaterne selv kunne komme til orde i større tal og taget initiativ til en bog, som gik helt tæt på de danske soldaters oplevelser og refleksioner. I samarbejde med fotografen Jan Grarup og Gyldendal blev fotobogen *Mærket for livet* til, der tager sit originale udgangspunkt i danske soldaters tatoveringer og deres egne fortællinger om dem og den krig, som var anledningen til, at de fik dem. "Den vigtigste bog om krigen i Afghanistan", skrev The New York Times i sin anmeldelse af bogen, og hundredtusindvis af mennesker besøgte BBC's website hvor bogen var omtalt.

Karen Blixen i Afrika

Endelig vakte udgivelsen af Karen Blixens samlede brevsamling fra Afrika, *Karen Blixen i Afrika*, også betydelig opmærksomhed, da det fire bind store værk efter flere års intensivt arbejde endelig stod færdig i foråret 2013. Med værket har offentligheden fået fuld adgang til en samling af breve, der ikke blot tegner et unikt tidsbillede, men også bevidner tilblivelsen af en af Danmarks allerstørste forfattere nogensinde.

Ebøger og biblioteker

Gyldendal fortsatte gennem hele 2013 arbejdet med at skabe et bæredygtigt samarbejde med bibliotekerne om udlån af digitale materialer. Efter at have forladt eReolen i slutningen af 2012, fordi udlånsmodellen viste sig at stå hindrende i vejen for udviklingen af et kommercielt digitalt marked for ebøger i Danmark, fortsatte Gyldendal i regi af Publizon med at udbygge EBIB som et farbart alternativ til eReolen. De store forlags exit fra eReolen skabte meget debat, også i 2013, men det lykkedes at skabe en forståelse i offentligheden og befolkningen for, at et kommercielt

marked ikke kan opretholdes, hvis bibliotekernes tilbud til borgerne giver en oplevelse af gnidningsfri og gratis adgang til alt digitalt materiale betalt af det offentlige. I slutningen af 2013 genoptog man så småt samtalerne om en samlet løsning for alle biblioteker og alle forlag i regi af Danskernes Digitale Bibliotek (DDB). Gyldendal indgår naturligvis i disse forhandlinger som en vigtig og konstruktiv part med det sigte at sikre rammerne for et fremtidigt kommercielt marked for ebøger i Danmark og en plads til bibliotekerne og den formidling af litteratur, som de er og har varetaget så fremragende.

National politik for dansk litteratur

I begyndelsen af 2013 besluttede Gyldendal også at ytre sig i den debat om en national politik for den danske litteratur, som Forlæggerforeningen havde taget initiativ til. Til trods for et pointeret udgangspunkt, som var mere vidtrækkende, endte debatten i al væsentlighed med at handle om faste og frie priser, og forlagenes argumenter for genindførelse af faste priser til gavn for den mindre kommercielle litteratur nød ikke fremme hos politikerne. Dog var der forståelse for den bekymring for den danske bogbranches og den danske litteraturs vilkår, som debatten var udtryk for, og kulturminister Marianne Jelved søsatte en flerårig indsats for at øge læsningen i Danmark under mottoet: "Danmark læser", ligesom der ved udgangen af året blev nedsat et litteraturpanel, som skal medvirke til at følge udviklingen på det danske bogmarked i de kommende år.

Digitale læremidler som garant for læring

Gyldendals sigte er fortsat at skabe innovative digitale læremidler, baseret på en erfarings- og forskningsbaseret it-didaktik, der er skræddersyet til de forskellige målgrupper i det danske uddannelsessystem.

Samtidig er det afgørende for Gyldendal at sikre, at de digitale udgivelser befinder sig på det faglige kvalitetsniveau, som forlaget er kendt for på det trykte område, således at læremidlerne også i fremtiden kan motivere danske børn og unge til at udvide deres horisont og lære nyt.

Ud over at lære yngre generationer grundlæggende kundskaber som at læse, skrive og regne, ser Gyldendal det som sit ansvar at være medvirkende til, at elever og studerende, også i en digital verden, formår at anskue skiftende tiders samfundsmæssige og eksistentielle problemstillinger fra flere synsvinkler.

I grundskolen har navnlig web-produktet kaldet fagportal gjort sit indtog, og Gyldendal har nu et fuldt dækkende digitalt sortiment til alle fag. Gyldendals portaler til faget dansk har især haft stor gennemslagskraft med deres blanding af litterære tekster og temagennemgange. Denne publiceringsform åbner samtidig mulighed for at inkorporere højaktuelle undervisningsforløb.

Differentieret og inkluderende undervisning

Gyldendals engagement i kompetenceudviklingen af den danske befolkning kommer også til udtryk ved et stadigt fokus på udvikling af læremidler, der understøtter og er tilpasset læsesvage og læsere med begrænsede sproglige ressourcer. Udgivelser af denne art har i 2013 blandt andet vundet stor udbredelse på social- og sundhedsuddannelserne og i grundskolen.

I og med digitaliseringen er det desuden i stigende grad blevet muligt at fokusere på enkelte elevers særlige behov, fx i form af opgaver, der er individuelt tilpasset.

Gyldendal har igennem flere år arbejdet målrettet på at digitalisere læremidler til ungdomsuddannelserne, og i 2013 har der været fortsat vækst i afsætningen af navnlig i-bøger til dette segment. Der investeres kontinuerligt i en fremtidssikring af denne udgivelsestype, så produktet fortsat kan være et fleksibelt og tidssvarende værktøj for elever og lærere, der desuden i digitale fora inviteres med til at sætte deres præg på udviklingen.

Medarbejdere

Gyldendal er afhængig af kreative, kompetente og engagerede medarbejdere og ønsker at skabe et godt arbejdsmiljø. Der er i koncernen gjort en række indsatser for at sikre dette.

Der er gennem flere år blevet gennemført årlige medarbejdertilfredshedsundersøgelser i moderselskabet og i 2012 også i Rosinante&Co. I 2013 blev det besluttet at ændre proceduren, således at en medarbejdertilfredshedsundersøgelse nu gennemføres hvert andet år for dermed at sikre en bedre implementering og forankring af de forbedringer og forandringer undersøgelsen peger på. Det betyder, at den næste undersøgelse af medarbejdernes tilfredshed bliver i 2014. Det er ledelse, der især påvirker medarbejdernes engagement, og i 2013 har der særligt været fokus på at professionalisere den daglige ledelse i koncernen. Ledelse har afgørende indflydelse på medarbejdernes evne til at skabe værdi for forfattere og andre samarbejdspartnere samt for at videreudvikle virksomheden som arbejdsplads og som attraktiv forretning. Derfor kræver det en daglig ledelse, der inspirerer medarbejdere til nytænkning og handlekraft. Ligesom det kræver en daglig ledelse, der tilskynder medarbejdere til at gøre deres bedste – hver dag.

I den forbindelse er der blevet designet et særdeles ambitiøst, spændende og lærerigt lederudviklingsforløb for virksomhedens ledere, der forestås af Gyldendals HR-chef i samarbejde med en ekstern samarbejdspartner. Forløbet i 2013 for 18 ledere har været en stor succes og er blevet evalueret højt. Lederudviklingsforløbet fortsætter i 2014 med nye deltagere, ligesom de ledere der deltog i 2013 fortsætter i et opfølgingsforløb.

Den løbende udvikling af medarbejdernes kompetencer forbliver i fokus, og Gyldendal Academy fungerer fortsat som et internt efteruddannelsesprogram, der tilbyder kurser inden for traditionel forlagsdrift, kreativitet, kommunikation og personlige kompetencer. Kursuskataloget bliver hvert år tilpasset ud fra virksomhedens overordnede mål samt konkret efterspørgsel på kompetenceløft fra ledere og medarbejdere. Undervisere er såvel eksterne fagfolk som egne medarbejdere med særlige kompetencer inden for virksomhedens fagområder.

Bogproduktion

Produktion af trykte bøger er placeret hos eksterne leverandører. Trykning og indbinding sker primært i Skandinavien og Europa, se fig. 1.

Leverandør lokation	Antal hovedleverandører (trykning og indbinding af bøger)	Antal hovedleverandører godkendt til produktion iht. FSC/PEFC standard	Produceret tonnage (bøger) på lokation i % af total tonnage
Danmark og Skandinavien	7	7	38 %
Øvrige Europa	3	3	62 %
Asien	1	1	<0,1 %

Fig. 1 - Leverandører af trykning og indbinding af bøger

Prepress, det vil sige layout, billedbehandling m.v., udføres stort set kun i Danmark på kontorarbejdspladser.

Produktionen af bøger er koncentreret på få hovedleverandører, der tilsammen leverer 99 % af koncernens bøger. Alle hovedleverandører har underskrevet samhandelsaftale med Gyldendal, der blandt andet forpligter leverandørerne til at overholde nationale og internationale forskrifter om

indhold af farlige stoffer i bøger og særlige krav til emballage m.m. Samhandelsvilkårene forpligter samtidig leverandørerne til at forholde sig til og overholde Gyldendals etiske regler for samfundsansvarlighed, herunder vedrørende menneskerettigheder, arbejdsmiljø og beskyttelse af miljøet.

Gyldendals etiske regler for samfundsansvar er tilgængelige på <http://ir.gyldendal.dk/regler.cfm> og vil de kommende år blive ajourført i samarbejde med hovedleverandørerne med henblik på mere eksplicit at integrere hensyn til overholdelse af menneskerettighederne som nærmere dokumenteret i "UN Guiding Principles on Business and Human Rights", juni 2011.

Gyldendal er i løbende dialog med de væsentligste leverandører om de krav, samhandelsvilkårene stiller, og Gyldendal besøger jævnligt produktionsstederne. Der er indarbejdet procedurer, der sikrer, at Gyldendal mindst en gang årligt besøger hovedleverandører i Danmark, Skandinavien og EU samt oversøiske leverandører efter behov.

Hovedleverandørerne er alle miljø-certificerede enten i henhold til ISO14001, ICTI (International Council of Toy Industries), Emas eller i henhold til national certificering eller godkendelse. Hovedleverandørerne er i øvrigt alle godkendt til trykning på FSC- eller PEFC certificerede papirkvaliteter.

Papir anvendt til trykte bøger er overvejende af skandinavisk oprindelse, se figur 2.

Lokation	I % af total tonnage
Danmark og Skandinavien	84 %
Øvrige Europa	16 %
Asien	<0,1 %

Fig. 2 - Anvendt papir fabrikeret på lokation

Helt tilbage i 2010 intensiveredes arbejdet for øget anvendelse af FSC ("Forest Stewardship Council", international mærkningsordning for træ og papir), PEFC ("Programme for the endorsement of Forest certification schemes", international certificering for bæredygtig skovdrift) eller lignende miljømærket papir. Gyldendal støtter disse ordninger og foretrækker leverandører, der er godkendt til produktion på FSC- og PEFC-mærket papir i den takt, som udbuddet heraf er til stede, og økonomien er forsvarlig. Der blev i 2010 sat ambitiøse mål for 2011, 2012, og 2013. Ambitionen for de kommende år er at fastholde niveauet for anvendelse af miljømærket papir i egenproducerede bøger.

	Mål for anvendelse af miljømærket papir	Realiseret og anvendt miljømærket papir i % af total papirtonnage
2009	-	Anslået 3 %
2010	-	9 %
2011	25 %	66 %
2012	I 2012 hævet fra 40 % til 70 %	91 %
2013	I 2013 hævet fra 80 % til 95 %	94 %
2014	>=95 %	-
2015	>=95 %	-

Fig. 3 - Anvendt miljømærket papir - FSC / PEFC/Svanen & genbrugspapir i bogproduktionen

Oplysning om anvendelse af miljømærket papir i Gyldendal-koncernens bøger kan ses på kolofonsiden, som bl.a. vil være mærket som herunder, se fig. 4.

Bogen er trykt på FSC- mærket papir.

FSC er en international non-profit mærkningsordning til træ og papir. I en FSC-skov bliver der ikke fældet mere træ, end skoven kan nå at reproducere. Samtidig er FSC en garanti for, at dyr og planteliv bliver beskyttet, og at de mennesker, der arbejder i skoven, er sikret uddannelse, sikkerhedsudstyr og ordnede lønforhold

Fig. 4 - FSC-mærkning

Den 24. februar 2014

I bestyrelsen:

Poul Erik Tøjner

Merete Eldrup

Katrine Cohen

Preben Mejer

Jens Due Olsen

Henning Persson

Anitta Aaen Sundby

Lene Tranberg

I direktionen:

Stig Andersen

Bjarne Ponikowski